

Formacje Obrony Terytorialnej państw bałtyckich w obliczu zagrożeń hybrydowych

Piotr Szymański, współpraca Justyna Gotkowska

W regionie nordycko-bałtyckim rosyjska aneksja Krymu i agresja na wschodniej Ukrainie stały się katalizatorem debaty na temat głównych kierunków polityki obronnej. W państwach bałtyckich, ale również w krajach nordyckich i Polsce, dużo uwagi poświęca się kwestii Obrony Terytorialnej (OT). Jednostki OT są postrzegane jako jeden z elementów reakcji systemu obrony narodowej we wstępnej fazie konfliktu hybrydowego. Państwa bałtyckie postanowiły dostosować formacje OT do nowych zagrożeń, dokonując szeregu zmian w ich funkcjonowaniu w zależności od uwarunkowań lokalnych. Wobec wzrostu niepewności w regionie zrezygnowały natomiast z zasadniczej reformy OT, która mogłaby doprowadzić do przejściowej dezorganizacji w siłach zbrojnych. W najbliższych latach Estonia, Łotwa i Litwa będą inwestować w zwiększenie liczebności i gotowości oddziałów OT, w zapewnienie im lepszego wyszkolenia i wyposażenia oraz stworzenie systemu zachęt do służby w formacjach ochotniczych.

Formacje OT w państwach bałtyckich a konflikt hybrydowy

Elementem presji Rosji na obszar poradziecki jest groźba agresji przy użyciu metod podobnych do zastosowanych na Ukrainie. Tak zwany konflikt hybrydowy to połączenie działań konwencjonalnych z użyciem najnowocześniejszych technologii (np. uderzenia precyzyjne w infrastrukturę krytyczną, operacje służb specjalnych) oraz działań pośrednich/niemilitarnych (brak wypowiedzenia wojny, wykorzystanie uzbrojonych cywilów, unikanie starć z regularną armią przeciwnika, wojna informacyjna)¹. Obecność licznej mniejszości rosyjskojęzycznej w państwach bałtyckich może stanowić dla Rosji pretekst do ingerencji w ich sprawy wewnętrzne, zwiększając tym samym

prawdopodobieństwo wystąpienia konfliktu hybrydowego w Estonii, na Łotwie i Litwie. Rosja mogłaby zainicjować go za pomocą inspirowania separatyzmu, wsparcia protestów części społeczności rosyjskojęzycznej (np. w sprawie statusu języka rosyjskiego), wysyłania niezidentyfikowanych grup zbrojnych przez granicę, akcji dywersyjnych wymierzonych w infrastrukturę krytyczną, prowokacji na tle etnokulturowym, działania mające na celu zakłócenie funkcjonowania administracji publicznej (np. cyberataki na serwery rządowe) i prowadzonych równolegle kampanii dezinformacyjnych.

W przeciwdziałaniu konfliktom hybrydowym coraz większą rolę przypisuje się ochotniczym formacjom OT. Klasycznym przykładem OT jest model funkcjonujący w Szwecji, gdzie jednostki OT stanowią część Sił Zbrojnych i są zorganizowane zgodnie z podziałem administracyjnym kraju. Do kompetencji szwedzkiej OT w czasie pokoju należy m.in.: udział w akcjach ratowniczych i poszukiwawczych, reagowanie kryzyso-

¹ Jānis Bērziņš, Russia's new generation warfare in Ukraine: implications for Latvian defense policy, Policy Paper № 02, National Defense Academy of Latvia, Centre for Security and Strategic Research, April 2014, <http://www.naa.mil.lv/~media/NAA/AZPC/Publikācijas/PP%2002-2014.ashx>

we, monitorowanie granicy, ochrona szlaków komunikacyjnych, obrona obiektów przed dywersją i atakiem czy działania rozpoznawcze. Zadaniem OT w czasie wojny są m.in. identyfikacja celów i naprowadzanie artylerii oraz obrona infrastruktury krytycznej (baz wojskowych, lotnisk, składów amunicji). Członkowie OT rekrutują się spośród społeczności lokalnych, dzięki czemu mają dobrą znajomość terenu, za który odpowiadają. Wprawdzie członkowie OT mają niewielkie szanse w starciu z regularną armią lub siłami specjalnymi przeciwnika, ale potencjalnie byłoby w stanie zneutralizować grupy uzbrojonych cywilów, opanować zamieszki, wzmocnić obronę infrastruktury krytycznej czy wykorzystać znajomość terenu do wsparcia działań asymetrycznych (akcje partyzanckie i dywersyjne) w warunkach utraty kontroli nad danym obszarem. OT stanowi jedynie częściową odpowiedź na zagrożenia hybrydowe, wobec których potrzebna jest reakcja całego systemu obrony narodowej.

W państwach bałtyckich, mimo zbliżonego potencjału militarnego oraz podobnej sytuacji geopolitycznej, występują zasadnicze różnice w sposobie organizacji OT. Estonia pozostała przy fińskim modelu obrony kraju (zasada obrony totalnej, armia poborowa z elementami uzawodowienia), utrzymując klasyczną OT, zorganizowaną na podstawie jednostek podziału administracyjnego państwa. Estoński Kaitseliit (Estońska Liga Obrony, ok. 14,8 tys. członków²) jest formacją lądową, realizującą zadania w zakresie działań przeciwpancernych i tradycyjnych funkcji OT³. Na Łotwie i Litwie o kształcie OT zdecydowały reformy sił zbrojnych związane z wstąpieniem do NATO, które dały pierwszeństwo rozwojowi zdolności ekspedycyjnych kosztem obrony terytorium kraju. W obydwu państwach, które zrezygnowały z poboru i wprowadziły model armii zawodo-

wej (Łotwa w 2006, Litwa w 2008 roku), jednostki OT wypełniają częściowo zadania sił rezerwowych oraz tradycyjnych formacji OT. Oddziały OT na Łotwie i Litwie są zorganizowanymi terytorialnie formacjami lądowymi, które stanowią bazę rezerw dla armii zawodowej, odpowiadając za szkolenia rezerwistów i uzupełnienia stanu liczbowego innych rodzajów sił zbrojnych (zob. Aneks)⁴. Łotewskie Zemessardze (Łotewska Gwardia Narodowa, ok. 8 tys. członków) realizuje zadania z zakresu działań przeciwpancernych, obrony powietrznej, zwalczania broni masowego rażenia oraz prac inżynierskich. Oprócz tradycyjnych zadań OT formacja może uczestniczyć w misjach zagranicznych i siłach szybkiego reagowania⁵. Litewskie KASP (Ochotnicze Siły Obrony Narodowej, ok. 4,5 tys. członków) realizują zadania w zakresie działań przeciwpancernych oraz walki w terenie zurbanizowanym, również mogą brać udział w misjach zagranicznych⁶. Ponadto na Litwie pod auspicjami resortu obrony działa Litewski Związek Strzelecki – paramilitarna organizacja zrzeszająca ok. 8 tys. członków, którzy w czasie wojny zostaną wcieleni do jednostek rezerwowych.

W państwach bałtyckich, mimo zbliżonego potencjału militarnego oraz podobnej sytuacji geopolitycznej, występują zasadnicze różnice w sposobie organizacji OT.

W przypadku wielu młodych osób działalność w Litewskim Związku Strzeleckim stanowi formę przygotowania do późniejszej służby w KASP.

² Łącznie z organizacją żeńską (Naiskodukaitse) oraz organizacjami młodzieżowymi dla chłopców i dziewcząt (Noored Kotkad i Kodutütred) liczba członków wynosi ok. 23,6 tys.

³ The Estonian Defense League Act, 28.02.2013, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/525112013006/consolide>

⁴ Latvijas Republikas Zemessardzes likums, 06.05.2010, <http://likumi.lv/doc.php?id=210634&from=off>; Ministry of National Defense (Lithuania), National Defense Volunteer Forces: tasks and functions, http://kariuomene.kam.lt/en/structure_1469/national_defence_volunteer_forces_1357/ndvf_tasks.html

⁵ Ministry of Defense (Latvia), The State Defense Concept, 20.04.2012, http://www.mod.gov.lv/~media/AM/Par_aizsardzibas_nozari/Plani,%20konceptijas/2012_va_EN.ashx

⁶ Ministry of National Defense (Lithuania), The Military Strategy of the Republic of Lithuania, 22.11.2012, http://www.kam.lt/en/defence_policy_1053/important_documents/strategical_documents.html

Dyskusje o systemie OT wobec konfliktu na Ukrainie

Konflikt na Ukrainie rozpoczął dyskusje nad formą i modernizacją OT we wszystkich państwach bałtyckich. W przypadku **Estonii** panuje zasadnicza zgoda co do zachowania systemu poboru i charakteru Kaitseliitu jako tradycyjnej formacji OT. Estonia nie dokonała zmian w obowiązujących Planach rozwoju obrony narodowej do 2022 roku, które w zakresie OT zakładają zwiększenie siły ognia, zdolności szybkiego reagowania i poziomu wyszkolenia członków formacji. Priorytetem jest: (1) wyrównywanie różnic w wyposażeniu pomiędzy OT a wojskami regularnymi i dalszy rozwój potencjału przeciwpancernej Kaitseliitu;

W Estonii panuje zgoda co do zachowania charakteru Kaitseliitu jako tradycyjnej formacji OT. Na Łotwie reforma i modernizacja Zemessardze jest jednym z priorytetów resortu obrony.

(2) budowa infrastruktury – strzelnic i centrów dowodzenia; (3) zwiększenie liczebności formacji do 30 tys. członków w 2022 roku. Oddziały wielkości batalionu mają być zastępowane przez bardziej mobilne kompanie, rekrutujące się ze społeczności lokalnych⁷. Po rozpoczęciu konfliktu na Ukrainie Estonia zdecydowała się na symboliczne wzmocnienie Kaitseliitu – w marcu 2014 roku Ministerstwo Obrony przeznaczyło 1 mln euro na renowację budynku formacji w Narwie, gdzie większość mieszkańców stanowi ludność rosyjskojęzyczna. Z kolei sztab Kaitseliitu chciałby do 75% zwiększyć liczbę członków organizacji, któ-

rzy mają pozwolenie na trzymanie broni ręcznej i amunicji w domu⁸. Pozwoliłoby to skrócić czas reakcji poszczególnych oddziałów. W przedwyborczym okresie żadna z partii nie przedstawiła projektu zasadniczej reformy OT. Przykładem proponowanych zmian jest utworzenie straży ochrony wybrzeża w ramach OT, postulowane przez zwycięską Partię Reform premiera Taaviego Rõivasa (wybory odbyły się 1 marca br.)⁹.

Na **Łotwie** reforma i modernizacja Zemessardze stała się jednym z priorytetów resortu obrony. Wynika to z niedofinansowania formacji w poprzednich latach, z planów rozbudowy rezerw, a także z chęci większego zaangażowania społeczeństwa w podnoszenie poziomu obronności kraju. Łotewskie dyskusje na temat OT dotyczą przede wszystkim zakupu nowego uzbrojenia i sprzętu wojskowego, wydłużenia czasu i zakresu ćwiczeń, zwiększenia liczby członków i gotowości formacji, decentralizacji magazynowania broni oraz sposobów uczynienia służby w Zemessardze bardziej atrakcyjną dla obywateli i pracodawców¹⁰. W 2014 roku Ministerstwo Obrony w trybie doraźnym wyasygnowało dodatkowe środki na ćwiczenia i amunicję dla Zemessardze¹¹. Zmiany umożliwiły przeszkolenie dodatkowych członków oraz wydłużenie czasu ćwiczeń z 8 do 10 dni w roku¹². W 2015 roku na rozwój OT oraz rozbudowę systemu rezerw przeznaczono 7,7 mln euro, co oznacza wzrost o 6,3 mln euro w stosunku do roku ubiegłego

⁷ Ministry of Defense (Estonia), Estonian Long Term Defense Development Plan 2009-2018, 22.01.2009, http://www.kmin.ee/files/kmin/img/files/SKAK_2010_eng.pdf; Ministry of Defense (Estonia), National Defense Development Plan 2013-2022, 24.01.2013, http://www.kaitseministeerium.ee/files/kmin/nodes/13373_NATIONAL_DEFENCE_DEVELOPMENT_PLAN_2013.pdf

⁸ Home guard wants more servicemen to store weapons at home, ERR, 04.02.2015, <http://news.err.ee/v/politics/a1f43a30-6bb0-4c76-9804-a1bf4f0c77ff>

⁹ Olivier Kund, National defense better off without resounding election promises (wywiad z dowódcą Sił Zbrojnych Estonii gen. Riho Terrasem), *Postimees*, 09.01.2015, <http://news.postimees.ee/3050895/national-defence-better-off-without-resounding-election-promises>

¹⁰ Imants Viksne, Neapmācīts karavīrs ir lielākais risks (wywiad z dowódcą OT na Łotwie gen. Leonīdsem Kalniņšem), *NRA*, 09.12.2014, <http://nra.lv/latvija/130431-leonids-kalnins-neapmacits-karavirs-ir-lielakais-risks.htm>

¹¹ 780 250 euro, w tym 100 tys. euro na potrzeby Jaunsardze – młodzieżowej organizacji OT.

¹² Ministry of Defense (Latvia), Vējonis: Katrs apmācīts zemessargs un jaunsargs – neatsverams ieguldījums Latvijas aizsardzībā, 08.04.2014, http://www.mod.gov.lv/Aktualitates/Preses_pazinojumi/2014/04/08-02.aspx

(w 2016 roku będzie to 6,6 mln euro)¹³. Do 2018 roku na Łotwie ma powstać 18 jednostek Zemessardze o podwyższonej gotowości i zdolności do podjęcia szybkich działań. Jednostki szybko reagowania OT będą lepiej wyekwipowane i wyszkolone, dzięki ćwiczeniom co najmniej 20 dni w roku. Realizacja zmian strukturalnych ma pociągnąć za sobą wzrost liczby członków Zemessardze do 12 tys. w 2020 roku. Powyższe inicjatywy uzupełnił zakup uzbrojenia i sprzętu wojskowego z rezerw norweskiej armii za 4 mln euro (październik 2014). OT otrzyma 800 granatników Carl Gustaf, 50 ciężarówek Scania oraz 50 samochodów terenowych Mercedes-Benz¹⁴. Na Litwie – w porównaniu z Łotwą i Estonią – aneksja Krymu w najmniejszym stopniu wpłynęła na dyskusje o przyszłości OT w kontekście wojny hybrydowej. Wynika to z faktu, że społeczność rosyjska stanowi zaledwie ok. 6% ludności państwa (na Łotwie ok. 27%, w Estonii ok. 25%), co sprawia, że inspirowane przez Rosję protesty na dużą skalę są mniej prawdopodobne, choć nie należy ich wykluczać. Na Litwie za bardziej realny scenariusz konfliktu z Rosją uznawany jest atak konwencjonalny, np. próba utworzenia lądowego korytarza łączącego silnie zmilitaryzowany obwód kaliningradzki z terytorium Białorusi¹⁵. Ponadto zmiany w KASP uzależnione są od planów inwestycji w rozwój wojsk lądowych, z którymi OT jest zintegrowana (priorytet stanowi modernizacja zmechanizowanej brygady piechoty „Żelazny Wilk”). Odpowiedzią Litwy na wzrost niepew-

ności w regionie było sformowanie sił szybkiego reagowania (na bazie wojsk lądowych), w których obok żołnierzy zawodowych służą członkowie OT. Kwestia funkcjonowania OT stała się na Litwie elementem szerszej debaty na temat niepełnego stanu osobowego wielu jednostek (tzw. martwe dusze), niedoskonałości systemu szkolenia rezerw oraz uproszczenia procedur kierowania obroną państwa¹⁶.

Na Litwie – w porównaniu z Łotwą i Estonią – aneksja Krymu w najmniejszym stopniu wpłynęła na dyskusje o przyszłości OT w kontekście wojny hybrydowej.

W 2015 roku Litwa planuje wydłużyć ćwiczenia KASP z 20 do 30 dni rocznie, a także zwiększyć liczbę żołnierzy powoływanych do odbycia ponownego szkolenia oficerów i szeregowych rezerwy. W grudniu 2014 roku litewski parlament uchwalił poprawki do ustawy o użyciu broni w systemie obrony narodowej. Wprowadzone zmiany pozwalają na użycie broni przez wojsko (w tym KASP) w czterech przypadkach, m.in. obrony terytorium w sytuacjach zagrożeń, które nie są definiowane jako agresja zbrojna¹⁷. Dodatkowo politycy zgłaszają inicjatywy przywrócenia przysposobienia obronnego do szkół

¹³ Ministry of Finance (Latvia), Central Government Consolidated Budget in Brief 2014-2016, http://www.fm.gov.lv/files/valstsbudzets/Consolidated%20State%20Budget%20in%20Brief%202014_26022014.pdf

¹⁴ 18 rapid response units to be created in National Guard, SARGS, 30.07.2014, http://www.sargs.lv/lv/Zinas/Military_News/2014/07/30-01.aspx#lastcomment; Latvia to buy anti-tank weapons, armored vehicles from Norway, SARGS, 12.11.2014, http://www.sargs.lv/Zinas/Military_News/2014/11/12-02.aspx#lastcomment

¹⁵ Эгле Самошкайте, У Литвы есть проблема, очень важная для России, DELFI, 17.02.2015, <http://ru.delfi.lt/news/live/u-lity-est-problema-ochen-vazhnaya-dlya-rossii.d?id=67188786>

¹⁶ Edmundas Jakilaitis, What would Lithuanian army need in case of military aggression? (wywiad z dowódcą Sił Zbrojnych Litwy gen. Vytautasem Žukase i szefem MON Juozasem Olekasem), DELFI, 28.11.2014, <http://en.delfi.lt/lithuania/defence/what-would-lithuanian-army-need-in-case-of-military-aggression.d?id=66525802>

¹⁷ Lithuania to spend over EUR 17 million on weaponry for Land Force, DELFI, 03.07.2014, <http://en.delfi.lt/lithuania/defence/lithuania-to-spend-over-eur-17-million-on-weaponry-for-land-force.d?id=65205119#ixzz3Q8Vp1Eap>; Ministry of National Defense (Lithuania), New Statute on Use of Military Force will allow to immediately use Armed Forces in response to non-conventional threats in peacetime, 16.12.2014, http://www.kam.lt/en/news_1098/news_archives/news_archive_2014/news_archive_2014_-_12/new_statute_on_use_of_military_force_will_allow_to_immediately_use_armed_forces_in_response_to_non-conventional_threats_in_peacetime

i sformowania jednostek samoobrony złożonych z członków lokalnych społeczności¹⁸.

Perspektywy rozwoju OT w państwach bałtyckich

W perspektywie lat 2020–2022 największe zmiany w funkcjonowaniu OT zamierza przeprowadzić Łotwa, podczas gdy w planach modernizacji estońskiej i litewskiej OT przeważają elementy kontynuacji. Żadne z państw bałtyckich nie dąży natomiast do zasadniczej reformy struktur OT, gdyż kompleksowe przekształcenia mogłyby spowodować dezorganizację, która w krótkim okresie przyniosłaby osłabienie zdolności obronnych. Ponadto ochotniczy charakter formacji ogranicza możliwości rozwoju zdolności bojowych OT do określonego pułapu. Dotyczy to np. poziomu wyszkolenia i obsługi technologicznie zaawansowanego sprzętu. Wobec tego państwa bałtyckie położą nacisk na osiągnięcie kompatybilności członków jednostek, podnoszenie ich

Żadne z państw bałtyckich nie dąży do zasadniczej reformy struktur, gdyż kompleksowe przekształcenia mogłyby spowodować dezorganizację.

stanu gotowości, ćwiczenia z wojskiem regularnym (wzrost interoperacyjności) oraz zmiany w prawodawstwie tworzące system zachęt do służby w OT. W Estonii ograniczenia kadrowe i budżetowe będą blokować możliwość spełnienia postulatów wyborczych w zakresie modernizacji Kaitseliitu, które nie figurują w Planach rozwoju obrony narodowej do 2022 roku.

¹⁸ Lithuanian MP suggests returning military training to school curriculum, DELFI, 02.09.2014, <http://en.delfi.lt/lithuania/defence/lithuanian-mp-suggests-returning-military-training-to-school-curriculum.d?id=65728784#ixzz3Q8eINza6>; Andrius Kubilius, Main challenges of hybrid war – army reserve and local self-defence guard, DELFI, 12.11.2014, <http://en.delfi.lt/opinion/opinion-main-challenges-of-hybrid-war-army-reserve-and-local-self-defence-guard.d?id=66375066#ixzz3Q8dJ1zCT>

Estońskie wydatki na obronność utrzymują się na poziomie 2,05% PKB, co sprawia, że możliwość ich znacznego zwiększenia należy uznać za mało prawdopodobną. W przypadku Łotwy i Litwy zapowiedziane stopniowe zwiększanie budżetów obrony do 2% PKB do 2020 roku stwarza perspektywy bardziej swobodnego kształtowania wydatków na OT i zwiększa szansę realizacji planów rozwoju Zemessardze i KASP. W najbliższych latach obydwa państwa z pewnością będą poszukiwać systemowego rozwiązania problemu niedostatecznej liczby przeszkolonych rezerwistów, których ćwiczenia organizują formacje OT. Ponadto można zakładać, że zadania związane z udziałem Zemessardze i KASP w misjach zagranicznych ulegną ograniczeniu na rzecz tradycyjnych funkcji OT. Głównym uwarunkowaniem rozwoju OT w państwach bałtyckich pozostanie kryzys demograficzny, który stanowi przeszkodę w zwiększaniu liczby ich członków oraz rozbudowie rezerwy. Łotwa i Litwa rozważają powrót do obowiązkowej służby wojskowej w przypadku niepowodzenia w uzupełnianiu braków kadrowych w siłach zbrojnych. Łotwa zapowiedziała organizację obowiązkowych ćwiczeń żołnierzy rezerwy na jesieni br. (ok. 2,5 tys. żołnierzy), natomiast litewski parlament przyjął przepisy wznowiające pobór na okres 5 lat (19.03.2015)¹⁹. Wprawdzie w reakcji na aneksję Krymu we wszystkich państwach bałtyckich wyraźnie wzrosło zainteresowanie służbą w OT i organizacjach paramilitarnych, poważnym wyzwaniem będzie przekształcenie spontanicznej reakcji w trend²⁰. Utrwaleniu społecznego zaangażowania we wzmacnianie obronności państw bał-

¹⁹ Rezerves karavīru mācības Latvijā varētu notikt jau gada beigās; iesaucamo skaitu vēl precīzē, SARGS, 02.03.2015, <http://www.sargs.lv/lv/Zinas/Latvija/2015/03/02-01.aspx#lastcomment>; Defence Ministry submits draft law on conscription to Lithuanian government, DELFI, 03.03.2015, <http://en.delfi.lt/lithuania/defence/defence-ministry-submits-draft-law-on-conscription-to-lithuanian-government.d?id=67331554>

²⁰ Imants Viksne, Neapmācīts karavīrs ir lielākais risks (zob. przypis 10); Resolve of Estonians Always High, Says Head of Defense League, ERR, 26.09.2014, <http://news.err.ee/v/society/0cf2524d-ccd9-4832-99c8-f030e5cf418a>

tyckich, niezbędnego dla prawidłowego funkcjonowania formacji ochotniczych, sprzyjać może inwestowanie w młodzieżowe organizacje afiliowane przy siłach OT, które wychowują w duchu państwowych wartości. Dotyczy to również szerszego włączenia w działalność OT ludności

rosyjskojęzycznej. Dlatego w najbliższych latach w państwach bałtyckich ważnym zadaniem będzie przyspieszenie procesu integracji mniejszości z resztą społeczeństw oraz przeciwdziałanie rosyjskiej propagandzie, która przedstawia modernizację OT jako politykę militarystyczną.

ANEKS

Obrona Terytorialna w państwach bałtyckich*

	Estonia	Łotwa	Litwa
1. Wydatki na cele wojskowe (2013)	2% PKB (479 mln USD)	0,9% PKB (291 mln USD)	0,8% PKB (354 mln USD)
2. Siły zbrojne	poborowe z elementami uzawodowienia liczba żołnierzy poborowych – 2,5 tys. liczba żołnierzy zawodowych – 3,25 tys.	zawodowe liczebność sił zbrojnych – 5,31 tys. żołnierzy	zawodowe liczebność sił zbrojnych – 9,1 tys. żołnierzy
3. Rodzaje sił zbrojnych**	Wojska Lądowe (5,3 tys. żołnierzy) Siły Powietrzne (250 żołnierzy) Marynarka Wojenna (200 żołnierzy) Obrona Terytorialna (siły lądowe, 14,8 tys. członków)	Wojska Lądowe (3,85 tys. żołnierzy) Siły Powietrzne (310 żołnierzy) Marynarka Wojenna (550 żołnierzy) Wojska Specjalne (b.d.) Obrona Terytorialna (siły lądowe, 8 tys. członków, w tym 600 stałego personelu zawodowego)	Wojska Lądowe (3,5 tys. żołnierzy) OT częścią Wojsk Lądowych, 4,5 tys. członków, w tym 700 stałego personelu zawodowego Siły Powietrzne (1000 żołnierzy) Marynarka Wojenna (600 żołnierzy) Wojska Specjalne (b.d.)
4. Liczba okręgów OT	15 (w czasie wojny 5)	3	6
5. Zadania OT w czasie „P”	- przysposobienie obronne obywateli, kształtowanie państwowych postaw - organizacja ćwiczeń dla członków, udział w krajowych i międzynarodowych ćwiczeniach, - reagowanie kryzysowe, akcje ratunkowe, współpraca z policją, strażą graniczną i pożarną, - obrona cybernetyczna - ochrona budynków rządowych, ambasad i obiektów wojskowych	- przysposobienie obronne obywateli, kształtowanie państwowych postaw, - organizacja ćwiczeń dla członków, udział w krajowych i międzynarodowych ćwiczeniach, - reagowanie kryzysowe, akcje ratunkowe, współpraca z policją, strażą graniczną i pożarną, - obrona cybernetyczna - niszczenie materiałów wybuchowych - szkolenie rezerwistów - udział w operacjach zagranicznych i siłach szybkiego reagowania	- przysposobienie obronne obywateli, kształtowanie państwowych postaw, - organizacja ćwiczeń dla członków, udział w krajowych i międzynarodowych ćwiczeniach, - reagowanie kryzysowe, akcje ratunkowe, współpraca z policją, strażą graniczną i pożarną, - szkolenie rezerwistów, - udział w operacjach zagranicznych - prowadzenie baz danych systemu rezerw oraz rekrutacji do sił zbrojnych, organizacja poboru rezerwistów na ćwiczenia

* Dane za informacje podawanymi przez resorty obrony Estonii, Łotwy, Litwy, poszczególne formacje OT oraz The Military Balance 2014.

** Wyliczenia własne na podstawie niepełnych danych.

6. Zadania OT w czasie „W”	- oddelegowanie części jednostek do innych rodzajów sił zbrojnych, - zapewnienie wsparcia państwa-gospodarza (HNS) - prowadzenie działań partyzanckich i dywersyjnych	- udzielanie wsparcia wojskowo-technicznego siłom regularnym, - zapewnienie wsparcia państwa-gospodarza (HNS)	- organizacja mobilizacji rezerwistów do sił zbrojnych, - zapewnienie wsparcia państwa-gospodarza (HNS)
7. Uzbrojenie i sprzęt wojskowy	granatniki przeciwpancerne IMI B-300 i Carl Gustaf, działa bezodrzutowe Pvpj 1110, transportery opancerzone BTR-80	armaty przeciwlotnicze Bofors L/70, przeciwlotnicze zestawy rakietowe RBS 70, przeciwpancerne pociski rakietowe Spike, granatniki przeciwpancerne Carl Gustaf, działa bezodrzutowe Pvpj 1110, armaty Škoda vz.53, moździerz 2B11, gąsienicowe transportery przegubowe Bandvagn 206	lekkie uzbrojenie, np. granatniki przeciwpancerne AT-4 i Carl Gustaf
8. Uprawnienia członków OT	- wynagrodzenie za wykonywanie dodatkowych zadań (np. wsparcie straży granicznej), - do 10 dni urlopu w pracy na ćwiczenia (rocznie), - zwrot kosztów związanych z udziałem w ćwiczeniach (np. dojazd do jednostki), - ubezpieczenie jak w innych rodzajach sił zbrojnych	- opcjonalne wynagrodzenie za udział w ćwiczeniach (5% miesięcznego wynagrodzenia żołnierza zawodowego za dzień ćwiczeń), - dodatek żywieniowy w czasie ćwiczeń w wysokości 9,96 EUR dziennie (kiedy jednostka nie zapewnia wyżywienia), - bezpłatny urlop w pracy na ćwiczenia (po wcześniejszym zgłoszeniu ćwiczeń pracodawcy przez dowódcę jednostki)	- wynagrodzenie za udział w ćwiczeniach (odpowiadające wynagrodzeniu żołnierza zawodowego w tym samym stopniu), - zwrot kosztów związanych z udziałem w ćwiczeniach (np. dojazd do jednostki), - dodatek żywieniowy w czasie ćwiczeń (kiedy jednostka nie zapewnia wyżywienia), - bezpłatny urlop w pracy na ćwiczenia
9. Minimalny czas ćwiczeń członka OT w ciągu roku	16 dni***	10 dni	20 dni
10. Udział w misjach zagranicznych	b.d.	Kosowo, Irak, Bośnia, Afganistan	Kosowo, Afganistan

*** Jest to czas ćwiczeń w pierwszym roku służby w OT. W kolejnych latach członkowie Kaitseliitu zobowiązani są do minimum 2 dni ćwiczeń rocznie, choć wielu z nich trenuje 8–12 dni w roku.

REDAKCJA MERYTORYCZNA: Olaf Osica

REDAKCJA: Katarzyna Kazimierska, Anna Łabuszewska

SKŁAD: Bohdan Wędrychowski, Wojciech Mańkowski

Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia

ul. Koszykowa 6a, 00-564 Warszawa

tel.: +48 | 22 | 525 80 00,

fax: +48 | 22 | 525 80 40

Opinie wyrażone przez autorów analiz nie przedstawiają oficjalnego stanowiska władz RP

Zapraszamy na naszą stronę: www.osw.waw.pl